

Vzpomínáme

První mikrojesle byly otevřeny v Kutné Hoře před 50 lety

Při hledání té správné cesty často čerpáme inspiraci v zahraničí. Přitom nás málokdy napadne, že cenný zdroj zkušeností můžeme nalézt u nás. V oblasti prorrudině politiky a péče o malé děti je tím místem Kutná Hora. Reč je o zapomenuté slávě kutnohorských mikrojeslí.

Sladit profesní a rodinný život, tak aby ztráty na obou stranách byly co nejmenší, není problém pouze pro dnešní generaci. Jednou z možností, jak pomoci rodinám a zvýšit zaměstnanost, je poskytnout kvalitní a dostupnou službu péče o děti. Dříve fungují jesle, které zajišťovaly péči pro ty nejmenší, dnes téměř nejsou. Právě toto mezeru na trhu by měly zaplnit již zmíněné mikrojesle, které v České republice existovaly už před rokem 1989.

Odvážný nápad, který zaujal

Mikrojesle v Kutné Hoře vznikly díky odvážnému nápadu doktora Růžičky, který se tímto způsobem snažil vytvořit alternativu k přeplněným jeslům. Historický ráz města ze stavebního hlediska neumožňoval výstavbu nových jeslí. Bylo tedy potřeba poradit si jinak. V roce 1966 schválila zdravotní komise společně s Okresním ústavem národního zdraví netradiční formu nímorodinné péče o děti a již 1. září 1966 byly otevřeny první čtyři mikrojesle s kapacitou 12 dětí.

Jednu z těchto prvních skupin vedla Marie Lehká. „Začínala jsem už v roce 1966, když se tady mikrojesle otvíraly. S nápadem přišel pan doktor Růžička, gynekolog. Zpočátku jsem měla jen tři děti. Později ale začal jejich počet rychle narůstat,“ vzpomíná po letech. Pečovatelky v mikrojeslích byly buď vystudované zdravotní sestřičky, nebo ženy, které si doplnily zdravotní minimum, tzv. sanitární kurz. Ten trval tři měsíce. Poté následovala praxe v místních jeslích, jež byla komplexní přípravou pro budoucí pečovatelky.

Výhoda domácího prostředí

Největším kladem mikrojeslí bylo domácí prostředí, které dobře psychicky působilo především na malé děti a pomáhalo k jejich přirozenému rozvoji. Počet dětí v jedné skupině byl určen velikostí bytu nebo domu pečovatelky. „Než samotné mikrojesle vznikly, tak si byt či dům prohledala hygiena a určila, kolik dětí v něm může dohromady být. Pokud byly prostory menší, mohly tam být jen čtyři děti. Ve velkém domě pak mohlo být umístěno i šest dětí. Většinou bylo pět dětí na jednu pečovatelku,“ vysvětluje Eva Pešková, která jako pečovatelka pracovala celych 26 let. „Nejčastěji jsme se staraly o děti ve věku od půl roku a zůstávaly u nás do tří let. Pak začaly chodit do školky. Ženy byly většinou na mateřské půl roku, pak se vracely do práce, protože tak dlouho se jim zdálo jejich původní místo. Kdo se tedy chtěl vrátit na svoji pozici, musel už v půlroce dát dítě do jeslí. Některé maminky se rozhodly, že zůstanou

s dětmi doma, udělaly si kurz a staly se z nich pečovatelky,“ doplňuje.

Jaký byl systém umísťování dětí?

Velkou výhodou byl také systém umísťování dětí do jednotlivých skupin. Tím, že byly mikrojesle rozloženy po celém městě, dávaly se děti co nejbližší k jejich bydlišti. To vedlo k velké úspoře času a pohodlí jak pro rodiče, tak pro dítě. Celý proces popsala pečovatelka Jana Pazourová: „Rodiče, kteří měli o mikrojesle zá-

Od každé organizace se pak čtvrtletně fasovaly toaletní papír, čistící prostředky, povlečení, postýlky nebo třeba oblečky pro děti. Dávaly se také příspěvky na vodu, topení a elektřinu,“ vypočítává Marie Lehká. Podle jejích slov záleželo hlavně na tom, jaké organizaci ty které mikrojesle patřily. Když jich bylo v jednom podniku víc, muselo se také víc šetřit. „Některé podniky na tom byly třeba ekonomicky lépe a byly v příspěvčích středějši. To se samozřejmě nelíbilo ostatním. Nakonec jsem pak byla jako vedoucí požádána, abych

Kontroly se prováděly jednou za měsíc, byly neohlášené a vykonávala je většinou vedoucí mikrojeslí s obvodní lékařkou a zdravotní sestrou. Občas na kontrolu chodil také primář dětského oddělení místní nemocnice, který měl celé fungování mikrojeslí na starosti.

Vzorčky jídel se uchovávaly dva dny

Zvláštní důraz se kladl především na jídlo pro děti. „Stejně jako v jeslích nebo mateřských školkách se jídlo vař-

držuje. Každá pečovatelka také musela schovávat vzorky jídel. Dávaly jsme to do malých skleniček od přesnídávky. Dva dny to muselo být v lednici. Třetí den je nahradil zase nový vzorek z toho dne,“ říká paní Lehká a dodává: „Možná se to dnes zdá zbytečné, ale pro tu pečovatelku to byla spíš ochrana. Kdyby se vyskytl nějaký problém, jídlo by bylo to první, co by se kontrolovalo.“

Klasický den v mikrojeslích

A jak vypadal takový klasický den v mikrojeslích? „Ráno většinou přicházeli rodiče s dětmi tak na sedmou hodinu. Jak děti přicházely, tak jsem si je postupně převlékala a mezitím jsem začínala připravovat oběd. Do toho bylo potřeba udělat ranní filtr – tedy prohlednout, jestli jsou děti zdravé, nemají třeba vyrážku, teplotu a tak. Děti dostaly svačinku a potom si chvilku hrály, já jsem mezitím dovářela oběd. Pak jsem děti převlékla do erárního a šlo se ven,“ připomíná další z kolegyně pečovatelek, Miloslava Rýznarová. „Chodila jsem s dětmi buď na vycházky do přírody nebo na hřiště. Když se dorazilo domů, všechny děti si musely postupně umýt ručičky a začalo se obědovat. Po jídle opět do koupelny, umýt se a pak se šlo do postýlek. Většinou děti spinkaly do tří hodin. Pak dostaly připravenou svačinku a postupně si pro ně přicházeli rodiče,“ popisuje běžný den Miloslava Rýznarová. „Když se začaly mikrojesle na začátku devadesátých let zavírat, mrzelo mě to. Byl to opravdu velice dobře promyšlený systém, všechny skvěle fungovalo. Když jsem se dozvěděla, že se budou mikrojesle obnovovat, byla jsem moc ráda. Věřím, že budou stejně oblíbené jako kdysi,“ dodává na závěr.

MgR. VERONIKA PRAUSOVÁ

Bývalé pečovatelky kutnohorských mikrojeslí, zleva: Jana Pazourová, Marie Lehká, Eva Pešková, Miloslava Rýznarová, Marcela Bartlová.

FOTO: VERONIKA PRAUSOVÁ

jem, museli nejprve kontaktovat organizaci, pod kterou ty dané mikrojesle patřily. Tehdy to bylo 36 skupin. Tam pak podali žádost. Nové děti nastupovaly většinou od září. Před začátkem nového školního roku se na školském odboru Městského úřadu Kutné Hory sešli zástupci mikrojeslí a podle žádostí dětí umísťovali. Pokaždé se snažili děti dávat do těch skupin tak, aby děti byly co nejbližší k domovu. Bylo to opravdu skvěle propracované.“ Větší počet skupin blízko u sebe dokázal také rychle vyřešit řadu problémů, jako například náhlou indispozici či nemoc pečovatelky. Děti se pak rovnoměrně rozdělily do kolektivů v okolí.

Mikrojesle financovaly podniky

Financování mikrojeslí zajišťovaly podniky, pod které spadaly. Rodiče hradili pouze stravu. „Rodiče platili osm korun denně na jídlo. Všechny ostatní náklady platila organizace, jež dané mikrojesle patřily. Na rok nám pak dávaly určitou částku na vybavení. Dostávaly jsme taky peníze na hračky, ale to nebylo všude stejné. Někde na to přispívali i rodiče.

udělala rozpis, co je na ten čtvrtrok potřeba, aby měli všichni stejně. Později se ani nerozlišovalo, jestli je to rodinný domek, nebo bytovka,“ dodává bývalá vedoucí mikrojeslí.

Co měly na starosti pečovatelky?

Povolání pečovatelky neznámalo jen hlídání a hraní si s dětmi, ale také spousta dalších povinností a pravidel, které se musely dodržovat. Co všechno měly ženy na starost, popisuje Marcela Bartlová: „Nase práce nebyla jen o vaření a hlídání. Člověk se musel těm dětem hlavně věnovat. Učily jsme je mluvit, zpívat, říkat básničky. Chodily jsme na procházky, cvičily jsme s nimi. Ven se s dětmi chodilo do deseti stupňů pod nulou. Pravidelně jsem je také musela vozit přes celé město do střediska na vážení a měření. Každé dítě mělo svoji složku, psychomotorický záznam, kam se psalo, co všechno už umí. Byly to předepsané archy. Musely jsme vyplňovat, jak dítě ovládá jemnou a hrubou motoriku, jak se začlenilo do kolektivu a spousta dalších údajů. Tyto záznamy se pak kontrolovaly.“

lo podle jídelníčku. Každá pečovatelka si mohla napsat jídelníček podle sebe, ale vedoucí jí to musela schválit. Pak chodily kontroly, jestli se jídelníček do-

Co jsou mikrojesle?

Mikrojesle jsou koncipovány jako veřejná služba péče o děti, která nabízí pravidelnou profesionální péči o děti od šesti měsíců do čtyř let v kolektivu maximálně čtyř dětí. Požadovaný provoz mikrojeslí je pět dní v týdnu minimálně osm hodin denně. Rozsah umístění dítěte záleží na dohodě mezi rodičem a poskytovatelem služby. Mikrojesle nejsou povinné, jde o alternativu umožňující rodičům, kteří se tak rozhodnou, rychlejší návrat do práce. Výhodou mikrojeslí je, že nabízejí kvalitní službu péče o děti, poskytnou kvalifikovaným personálem v malém kolektivu, který kopíruje rodinné prostředí a zaručuje individuální přístup ke každému dítěti. Může je zřídit i ten, kdo v nich bude pečovat o vlastní děti (pokud má nebo získá patřičnou kvalifikaci). První mikrojesle vzniknou pravděpodobně koncem tohoto roku. Na jejich zřízení a provoz je z Evropského sociálního fondu připraveno 140 milionů korun. Zájem o podporu je téměř dvojnásobný.

Rádce

Senior ombudsman: Babi, dědo, nenechte se okrást!

V rámci kampaně nazvané Senior ombudsman poskytují Sdružení českých spotřebitelů seniorům rady a informační servis týkající se lidských a ekonomických práv, zejména v oblasti ochrany spotřebitelských zájmů.

Záměrem Sdružení českých spotřebitelů (SČS) je posílat postavení spotřebitelů na trhu zlepšováním jejich informovanosti a zvyšováním znalostí s důrazem na zásadu jejich osobní odpovědnosti za své konání. Specifická pozornost je věnována zvláště zranitelným spotřebitelům, kteří se hůře dokážou sami ochránit. Jednou ze skupin, na niž se v rámci preventivně-osvětových kampaní SČS řadu let zaměřujeme, jsou senioři, kteří patří mezi výrazně citlivou a zranitelnou skupinu spotřebitelů. Pro ně SČS vytvořilo speciální webové stránky Senior ombudsman, které jsou dostupné na adrese www.seniiorombudsman.cz, a také vydává publikace, v nichž senioři upozorňují na hlavní rizika, s nimiž se lze v běžném životě setkat, jak se jim vyvarovat a kde najít pomoc.

Průvodce pro spotřebitele – senioři

Za podpory Ministerstva práce a sociálních věcí ČR vydalo v červnu SČS aktualizované vydání publikací z edice Průvodce pro spotřebitele – senioři. Brožury zaměřené na specifická témata „šmejdů“ a on-line nakupování připravily Kateřina Mázdrová a Lenka Bergmannová. Novela zákona na ochranu spotřebitele platná od roku 2014 sice umožňuje větší kontrolu nad praktikami při předváděcích akcích, pro jejichž aktéry se již neodmyslitelně vžil nechalve pojmenování „šmejdů“, ovšem jejich vynalézavost nezná hranic – převlékají kabáty a vymyšlejí jiné způsoby, jak senioři oklamat a okrást. K tomu, jak se v jejich nových prakti-

kách orientovat, může seniorům posloužit publikace Babi, dědo! Nenechte se okrást aneb Jak nenalézt nových trikům podvodných prodejců. Druhá publikace s názvem Jak nakupovat zajíce v pytli obsahuje rady

a tipy pro bezpečný nákup na internetu v tzv. e-shopech. Poskytuje řadu užitečných informací, jak správně nakupovat on-line, jak se vyvarovat podvodným prodejcům na internetu či jak vrátit nebo reklamovat zboží koupe-

né toto cestou. Dozvíte se, jakým on-line pastem od tzv. kyberšmejdů je třeba se vyvarovat.

Na obou příručkách nechybějí kontaktní informace, na koho se obrátit v případě, že byl senior podveden.

Brožury jsou dostupné NA INTERNETU

Publikace jsou k dispozici v tištěné i elektronické podobě a jsou šířeny sdružením kontaktních míst Sdružení českých spotřebitelů, seniorských organizací či na seminářích finančního vzdělávání, které se pro senioři za podpory Ministerstva práce a sociálních věcí ČR pořádají v regionech.

Nové Brožury napomáhají naplňovat strategii Sdružení českých spotřebitelů vyjádřenou sloganem: Jen poučený spotřebitel se může účinně bránit. Publikace jsou volně dostupné v elektronické podobě na internetových stránkách SČS (www.konzument.cz) nebo www.seniiorombudsman.cz.

ZDROJ: SDRUŽENÍ ČESKÝCH SPOTŘEBITELŮ